

Edyta Łaborewicz
(Archiwum Państwowe we Wrocławiu
Oddział w Legnicy)

**Zespoły aktowe partii politycznych, organizacji podległych i ruchów społecznych oraz
związków i stowarzyszeń
w zasobie Archiwum Państwowego we Wrocławiu Oddział w Legnicy¹**

Baza SEZAM, czyli System Ewidencji Zasobu Archiwalnego, w jednym z pól formularza Edytor (pole „Dział”) przewiduje wybranie hasła kwalifikującego twórcę zespołu do określonej grupy, zgodnie z opracowaną klasyfikacją aktotwórców. Baza ogólnopolska SEZAM zawiera 10 124 zespoły z działu „partie polityczne i podległe organizacje, ruchy społeczne”, z okresu od 2 połowy XIX w. do końca w. XX, w tym 9 691 zespołów z okresu od 1945 roku (czyli 96 % zespołów działu). Zdecydowana większość to zespoły akt partii politycznych, głównie PZPR i jej poprzedniczek (PPR, PPS) – ponad 6 100 zespołów (stronnictw ludowych – 40 zespołów)². 3 989 zespołów to akta innych partii i stronnictw, organizacji im podległych oraz ruchów społecznych.

Dział „stowarzyszenia i związki” liczy ogółem we wszystkich archiwach uwzględnionych w bazie SEZAM 3 310 zespołów, od XV w.³ po czasy współczesne, w tym akta od roku 1945 – 1702 zespoły. 262 zespoły znajdują się w Archiwum Akt Nowych.

Podając te pozornie precyzyjne liczby trzeba jednak mieć na uwadze, że niektórzy aktotwórcy są dość kłopotliwi w „dopasowaniu” ich do odpowiedniego hasła, pomysłodawcy klasyfikacji dali też w dużym stopniu wolną rękę użytkownikom bazy w archiwach państwowych. Wskutek tego np. Ochotnicze Hufce Pracy zostały sklasyfikowane jako: „administracja specjalna – urzędy pracy” (w AAN), „instytucja nauki i oświaty” – „kursy i inne” (w czterech archiwach), „stowarzyszenia i związki” (w dziewięciu, ale w kategoriach „przysposobienie zawodowe” oraz „młodzieżowe”) oraz „partie polityczne i podległe organizacje, ruchy społeczne” (w dwóch archiwach). Również „Powszechna Organizacja Służba Polsce” w AAN jest „stowarzyszeniem i związkiem – młodzieżowym”, w AP w Katowicach i w Białymstoku – „organizacją paramilitarną”

---

¹ Zgodnie z tytułem, referat dotyczy tylko tych akt partii politycznych, organizacji i ruchów społecznych oraz związków i stowarzyszeń, które stanowią osobne zespoły archiwalne. Trzeba pamiętać, że wiele pojedynczych jednostek archiwalnych dotyczących działalności np. związków i stowarzyszeń zostało włączonych podczas opracowywania inwentarzy do zespołów akt administracji ogólnej (np. zarządów miejskich z lat 1945-1950, prezydiów gromadzkich rad narodowych z lat 1954-1972 itp.). Osobnym zagadnieniem są akta związków i stowarzyszeń w zespołach sprzed 1945 r.

² Wyniki wyszukiwania w bazie SEZAM, w polu „nazwa zespołu”: po wpisaniu skrótu „robotn” – 6 816 zespołów, w tym Polska Zjednoczona Partia Robotnicza – 6 135 zespołów.

³ Akta od 1410 r. – Bractwo św. Zofii, w zasobie Archiwum Państwowego w Krakowie.

(ale w Oddziale w Łomży – „stowarzyszeniem”), w AP w Bydgoszczy i we Wrocławiu – „partią polityczną i organizacją podległą”.

***

Materiały archiwalne partii politycznych Polski Ludowej, w myśl przepisów wykonawczych do dekretu z dnia 29 marca 1951 r. o archiwach państwowych⁴, nie podlegały nadzorowi Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych i we własnym zakresie rozwiązywały problemy gromadzenia i opracowywania swoich akt. W odniesieniu natomiast do akt związków i stowarzyszeń, wydawane od połowy lat 50-tych XX w. zarządzenia i okólniki Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych⁵, początkowo stwierdzały, że „w zasadzie” składnice akt „społecznych organizacji masowych” nie wymagają kontroli ze strony organów państwowej służby archiwalnej „poniżej ich związków (zarządów) na szczeblu wojewódzkim”⁶. Zarządzenie Nr 16 NDAP z 31 lipca 1960 r. w sprawie nadzoru archiwów nad składnicami akt ustaliło nadzór AAN nad „składnicami akt władz urzędów, organizacji i instytucji centralnych mających siedzibę w Warszawie, a w szczególności [...] centralnych organów organizacji społecznych i stowarzyszeń” (§ 1), natomiast wojewódzkich archiwów państwowych, ich oddziałów terenowych i powiatowych archiwów państwowych nad „składnicami urzędów, organizacji i instytucji na szczeblu województwa i tych powiatów (miast), na których obszarze sprawuje archiwum bezpośredni nadzór [...]” (§ 4.1) oraz „na szczeblu powiatu (miasta) i gromady” (§ 5).

W 1964 r. kolejne zarządzenie stwierdzało, że akta o znaczeniu historycznym wytwarzane są przez „zarządy główne i wojewódzkie (okręgowe) organizacji społecznych, stowarzyszeń, związków i innych instytucji społecznych (Centralna Rada Związków Zawodowych, zarządy główne i okręgowe związków zawodowych, Polski Czerwony Krzyż, Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Radzieckiej, Liga Kobiet, Caritas, Naczelna Organizacja Techniczna, stowarzyszenia zrzeszone w NOT, zrzeszenia i stowarzyszenia literatów, kompozytorów, plastyków i architektów, związek łowiecki, wędkarski, związki hodowców, plantatorów, kółka rolnicze itp.”⁷. Następne, obowiązujące od 10 grudnia 1971 r. zarządzenie NDAP wśród wytwórców materiałów archiwalnych wymieniało: „organizacje społeczne, stowarzyszenia, związki i inne instytucje społeczne – z wyjątkiem organizacji kultury fizycznej. 1. Ogólnopolski i wojewódzkie komitety Frontu Jedności Narodu. [...] 3. Zarządy główne i wojewódzkie stowarzyszeń wyższej użyteczności. 4. Zarządy główne innych organizacji

⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 lutego 1957 r. w sprawie państwowego zasobu archiwalnego (Dz. U. Nr 12 poz. 66), § 5.2.

⁵ Opublikowane w: „Zbiór przepisów archiwalnych wydanych przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w latach 1952-2000”, oprac. M. Tarakanowska, E. Rosowska, Warszawa 2001.

⁶ Pismo okólnie Nr 11 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych (NDAP) z 25 września 1955 r. w sprawie typowych zespołów w narastającym zasobie archiwalnym, Załącznik do pisma okólnego nr 11 Wykaz rodzajów zakładów pracy, których składnice w zasadzie nie wymagają kontroli ze strony organów państwowej służby archiwalnej, pkt 1: „Społeczne organizacje masowe – poniżej ich związków (zarządów) na szczeblu wojewódzkim”.

⁷ Zarządzenie Nr 5 NDAP z 28 grudnia 1964 r. w sprawie ustalenia wykazów urzędów, instytucji i przedsiębiorstw, których akta będą przejmowane na wieczyste przechowywanie przez archiwa państwowe, Załącznik nr 1: „Wykaz rodzajów urzędów, instytucji i przedsiębiorstw, w toku działalności których powstają akta o znaczeniu historycznym”, pkt XIII.

społecznych, stowarzyszeń, towarzystw regionalnych, związków i innych instytucji społecznych.”⁸ Zarządzenie w sprawie nadzoru archiwalnego z 1977 r. wymienia „zarządy główne organizacji społecznych, stowarzyszeń oraz zarządy wojewódzkie stowarzyszeń o znaczeniu dla regionu.”⁹

Dalej było już tylko gorzej: ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach¹⁰ wprowadziła pojęcia państwowego i niepaństwowego zasobu archiwalnego. **Niepaństwowy zasób archiwalny** obejmuje materiały archiwalne innych niż państwowe i samorządowe jednostek organizacyjnych i dzieli się na **ewidencjonowany** i **nieewidencjonowany**. Materiały archiwalne powstałe i powstające w wyniku działalności m. in. partii politycznych, organizacji politycznych, spółdzielczych i innych organizacji społecznych, kościołów i związków wyznaniowych znalazły swoje miejsce w **ewidencjonowanym niepaństwowym zasobie archiwalnym**. Ustawa archiwalna nakłada na ewidencjonowanych niepaństwowych aktotwórców obowiązek „ewidencjonowania, przechowywania i zabezpieczenia materiałów archiwalnych”, a ich archiwa „mogą obejmować również zasób historyczny”, czyli materiały archiwalne zgromadzone przez nie w przeszłości. Kontrola archiwów państwowych nad postępowaniem z niepaństwowym zasobem archiwalnym jest bardzo ograniczona prawnie, a w praktyce po prostu nie funkcjonuje.

Na podstawie art. 44 pkt 1-3 ustawy, „z chwilą ustania działalności” partii politycznych, organizacji politycznych, spółdzielczych i innych organizacji społecznych, kościołów i związków wyznaniowych, ich materiały archiwalne „stają się własnością Państwa i wchodzi do państwowego zasobu archiwalnego” oraz „podlegają przekazaniu do właściwej jednostki państwowej sieci archiwalnej” (inaczej mówiąc, do właściwego terytorialnie archiwum państwowego). Materiały te mogą stać się własnością Państwa „na mocy decyzji właściwych organów niepaństwowych jednostek organizacyjnych” oraz „przekazywane w depozyt archiwom państwowym”.

W wydanym w 1985 r.¹¹ na podstawie ustawy archiwalnej¹² zarządzeniu dotyczącym ustalania państwowych jednostek organizacyjnych, w których tworzy się archiwa zakładowe, brak jest rzecz jasna wzmianek o partiach politycznych, związkach i stowarzyszeniach.

***

W Oddziale w Legnicy znajdowało się na dzień 30 listopada 2006 r. 155 zespołów zaklasyfikowanych do działu „partie polityczne i podległe organizacje, ruchy społeczne” oraz trzy

⁸ Zarządzenie Nr 20 NDAP z 10 grudnia 1971 r. w sprawie nadzoru archiwów państwowych nad materiałami archiwalnymi zakładów pracy, Załącznik nr 2: „Wytyczne określające zakłady pracy, w których powstają materiały archiwalne o wartości źródeł historycznych”, pkt XIII.

⁹ Zarządzenie Nr 21 NDAP z 9 listopada 1977 r. w sprawie nadzoru archiwów państwowych nad materiałami archiwalnymi jednostek organizacyjnych, Załącznik nr 2: „Wytyczne w sprawie ustalania jednostek organizacyjnych, które wytwarzają i przechowują materiały archiwalne, stanowiące państwowy zasób archiwalny”, pkt XIII.

¹⁰ Dz. U. Nr 38, poz. 173.

¹¹ Zarządzenie Nr 3 NDAP z 30 kwietnia 1985 r. w sprawie zasad i trybu ustalania państwowych jednostek organizacyjnych, w których tworzy się archiwa zakładowe.

¹² Na podst. art. 21 ust. 1 pkt 1 i 4 oraz art. 33 Ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach

zespoły z działu „stowarzyszenia i związki”. Są to głównie akta b. Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (133 zespoły z działu „partie [...]”, czyli 86 %), wytworzone przez różne instancje i organizacje tej partii z terenu b. województwa legnickiego. Ogromna większość akt pochodzi z lat 1973-1989 (komitety gminne, miejskie, komitet wojewódzki). Po samorozwiązaniu się PZPR w lutym 1990 r., decyzją Rady Ministrów z dnia 19 marca 1990 r., materiały archiwalne b. PZPR stały się własnością państwa z mocy ustawy i jako takie, podlegały przejęciu przez archiwa państwowe. Polecenie „zorganizowania przejęcia materiałów archiwalnych b. PZPR przez służby archiwalne Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych” wydał ówczesny Minister Edukacji Narodowej prof. Henryk Samsonowicz, zgodnie z decyzją Rady Ministrów z 19 marca 1990 r. Fakt, że archiwa państwowe miały co przejąć, wynikał z faktu, że PZPR posiadała zorganizowaną sieć swoich archiwów, z własnymi przepisami i wydawnictwami fachowymi¹³, a od 1975 r. każdy z nowo powstałych komitetów wojewódzkich PZPR został zobowiązany do utworzenia własnego archiwum, z odpowiednim pomieszczeniem i kadrami, z zadaniem zabezpieczania, przechowywania, opracowywania i udostępniania dokumentacji partyjnej, mającej trwałą wartość historyczną¹⁴.

Drugą pod względem liczebności zespołów (16) organizacją polityczną zachowaną w zasobie Oddziału w Legnicy są akta Frontu Jedności Narodu. Ogólnopolska organizacja społeczno-polityczna pod tą nazwą została utworzona w 1952 r. (do 1956 roku istniejąc pod nazwą Frontu Narodowego). FJN obejmował partie polityczne, związki zawodowe i inne organizacje społeczne, realizował cele polityczne Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej i był jej podporządkowany. FJN był zaangażowany w wybory do Sejmu i rad narodowych poprzez monopol na zgłaszanie kandydatów, sprawował patronat nad państwowymi oraz lokalnymi akcjami społecznymi. Rola, jaką przypisano FJN w strukturach państwa i życiu społeczno-politycznym, została w 1976 r. zapisana w znowelizowanej Konstytucji PRL¹⁵. W lipcu 1983 r. decyzją swojego Ogólnopolskiego Komitetu FJN został rozwiązany, a część jego działalności kontynuował, powstały w listopadzie 1982 r., Patriotyczny Ruch Odrodzenia Narodowego (PRON).

Poza aktami Wojewódzkiego Komitetu FJN, które Biuro WK FJN w Legnicy przekazało po zaprzestaniu działalności, a przed ostateczną likwidacją WK FJN w Legnicy¹⁶, akta komitetów miejskich, gminnych i gromadzkich były przekazywane od 1988 r. przy okazji przekazywania akt b. prezydów gromadzkich i miejskich rad narodowych z lat 1950-1973 oraz z aktami urzędów

¹³ J. Durko, Archiwa Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, „Archiwa Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej”, nr 1, 1980, s. 3-9.

¹⁴ Dzieje i zawartość zespołów akt b. PZPR były tematem osobnego referatu.

¹⁵ Po nowelizacji Konstytucji PRL w 1976 r. dodano art. 3 w brzmieniu: „1. Przewodnią siłą polityczną społeczeństwa w budowie socjalizmu jest Polska Zjednoczona Partia Robotnicza. 2. Współdziałanie Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego i Stronnictwa Demokratycznego stanowi podstawę Frontu Jedności Narodu. 3. Front Jedności Narodu jest wspólną płaszczyzną działania organizacji społecznych ludu pracującego i patriotycznego zespolenia wszystkich obywateli - członków partii, stronnictw politycznych i bezpartyjnych, niezależnie od ich stosunku do religii - wokół żywotnych interesów Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej”.

¹⁶ Akta WK FJN w Legnicy zostały przekazane 12 lutego 1983 r. przez Biuro WK FJN w Legnicy, a FJN rozwiązano w lipcu 1983 r.

administracji z lat 1973-1990. Powodem tego był fakt, że za obsługę techniczno-kancelaryjną komitetów FJN, ich prezydów i komisji odpowiedzialni byli prezydenci i naczelnicy miast i gmin, na których terenie funkcjonowały; odpowiednio, urzędy miejskie, miejsko-gminne i gminne zajmowały się sprawami sztydów, pieczętek, pomieszczeń biurowych oraz materiałów piśmiennych itp.¹⁷

Akta pochodzą z 14 miejscowości (siedmiu miast i siedmiu wsi, różnej wielkości i znaczenia), zespoły liczą średnio po 2,9 j. a., stan zachowania poszczególnych zespołów można określić jako bardzo niekompletny. Akta dwóch zespołów sięgają 1954 r. (Gromadzki Komitet FJN w Wądrożu Wielkim, Gminny (*tak w nazwie zespołu*) Komitet FJN w Ulesiu), pozostałe najczęściej z lat 1967-1982/1983.

Najważniejszy zespół „Wojewódzki Komitet Frontu Jedności Narodu w Legnicy, 1975-1982” liczy 68 j. a. = 0,70 mb. W zespole zachowały się: protokoły posiedzeń plenarnych WK FJN z lat 1975-1981, posiedzeń Prezydium WK FJN z lat 1975-1981, narad roboczych z lat 1975-1976, założenia organizacyjne komitetów podległych WK FJN (z 1975 r.), a także protokoły posiedzeń, plany, sprawozdania itp. stałych komisji i zespołów problemowych WK FJN, do spraw: Kultury Moralnej i Obyczajowości Obywatelskiej (z lat 1975-1981), Samorządu Mieszkańców (z lat 1975-1980), Czynów Społecznych i Ochrony Środowiska (z lat 1976-1979), Wojewódzkiej Rady Kobiet (z lat 1975-1982), Zespołu ds. Społecznych Komisji Pojedynczych (z lat 1975-1982), ds. Konkursu „Gmina – Mistrz Gospodarności” (dot. gmin wiejskich i miejskich, z lat 1975-1982) i innych, doraźnie powoływanych, jak np. ds. Indywidualnej Profilaktyki Społecznej (z lat 1977-1981) czy Obywatelski Komitet Obchodów Święta 22 Lipca (z lat 1978-1979). Zachowały się również materiały dotyczące organizacji wyborów, m. in. do Sejmu i Wojewódzkiej Rady Narodowej z lat 1976 i 1980, oraz wykazy odznaczonych działaczy WK FJN (z lat 1976-1982). Zespół jest niekompletny – nie zachowały się żadne akta z ostatniego okresu istnienia WK FJN (koniec 1982 – pierwsza połowa 1983 r.), nie ma żadnych materiałów dot. np. Wojewódzkiego Komitetu Narodowego Funduszu Ochrony Zdrowia.

Następca FJN - Patriotyczny Ruch Odrodzenia Narodowego (PRON) – to organizacja polityczna utworzona w okresie stanu wojennego (w grudniu 1982 r.) przez „PZPR i podporządkowane jej stronnictwa i organizacje katolickie w celu propagandowego wykazania poparcia społeczeństwa dla polityki partii, a w szczególności wprowadzenia stanu wojennego”. PRON nawiązywał do tradycji działalności Frontu Jedności Narodu; zapis o PRON trafił do Konstytucji PRL w lipcu 1983 r., zastępując w niej zapisy o Froncie Jedności Narodu. Zgodnie z nimi, PRON decydował m.in. o listach wyborczych w wyborach do rad narodowych i do Sejmu, co w praktyce oznaczało, że bez uzyskania zgody PRON nie można było kandydować w wyborach. „Większość członków PRON należała do tej organizacji nawet o tym nie wiedząc, gdyż były do niej przyjmowane nie tyle osoby fizyczne, co całe organizacje, zazwyczaj bez informowania o tym fakcie

¹⁷ Zespół „Wojewódzki Komitet Frontu Jedności Narodu w Legnicy”, sygn. 13, s. 7.

szeregowych członków tych organizacji. Wiele osób należało do PRON ‘wielokrotnie’, z powodu należenia do kilku organizacji-członków PRON, na skutek czego PRON miała formalnie więcej członków niż było wszystkich obywateli Polski. Do PRON należały w zasadzie niemal wszystkie większe organizacje społeczne legalnie działające w latach 1983-1989, począwszy od wszystkich partii politycznych, przez związki zawodowe (OPZZ), organizacje młodzieżowe (m.in. ZHP i TPD), aż po organizacje sportowe i hobbystyczne¹⁸. PRON zakończył działalność w listopadzie 1989 r.

Z całej tej wszechogarniającej struktury z terenu b. województwa legnickiego zachowały się 92 j. a. Największy i najważniejszy zespół to „Rada Wojewódzka Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego w Legnicy, 1982-1989”, liczący 77 j. a. = 1,20 mb. Akta RW PRON zostały przekazane w 2002 r. przez Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu Delegaturę w Legnicy, wraz z aktami b. Urzędu Wojewódzkiego w Legnicy. W zespole zachowały się akta dotyczące zjazdów wojewódzkich PRON z lat 1983 i 1987, protokoły posiedzeń Rady Wojewódzkiej z lat 1982-1986 (niekompletne) i posiedzeń Prezydium Rady Wojewódzkiej za lata 1982-1989 (prawdopodobnie kompletne), protokoły posiedzeń komisji (m. in. Prawa i Praworządności 1983-1986, ds. Propagandy i Szkolenia 1983, Interwencji Społecznych 1983), protokoły posiedzeń rad gminnych, miejsko-gminnych i miejskich PRON (z lat 1982/1983 do 1987, ze wszystkich miast i gmin woj. legnickiego), „Organizacja RW PRON” z lat 1983-1987, organizacja jednostek podstawowych z lat 1984-1987, opracowania dotyczące działalności własnej (w podziale na rejony – głogowski, jaworski, legnicki, lubiński, złotoryjski) z lat 1982/1984-1987, oraz akta „Wojewódzkiego Komitetu Pokoju” z r. 1985, „Narodowego Czynu Pomocy Szkole” z lat 1985-1986 i „Forum Młodego Pokolenia” z lat 1983-1986. Zespół jest nieopracowany.

Pozostałe cztery niewielkie zespoły PRON (od 1 do 7 j. a.) to szczątkowo zachowane akta rad gminnych i miejskich PRON, przekazane w latach 1991-2005, będące niejako uzupełnieniem akt Rady Wojewódzkiej PRON (np. „Posiedzenia Rady Gminnej PRON w Kunicach” z lat 1982-1987 z zespołu RW PRON, natomiast w zespole „Rada Gminna PRON w Kunicach” zachowały się posiedzenia za lata 1988-1989 oraz „Zjazd programowy RG PRON” z 1987 r. i „Protokoły zebrań organów wiejskich” z 1987 r.).

Jako osobny zespół w zasobie Oddziału w Legnicy – jedyny przedstawiciel partii chłopskiej, zachowała się 1 j. a. Gromadzkiego Komitetu Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego w Roztoce, pow. jaworski, z lat 1957-1967.

Zespoły archiwalne z działu „stowarzyszenia i związki” to: „Powiatowe Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej w Głogowie, 1974-1975”, 1 j. a., „Towarzystwo Rozwoju Ziemi Zachodnich Zarząd Powiatowy w Głogowie, 1960-1964”, 1 j. a. oraz „Stowarzyszenie Wisła-Odra Oddział Wojewódzki w Legnicy, 1985-1991”, 15 j. a. Dwa pierwsze zespoły to część kolekcji szczątków zespołów, przekazane przez Urząd Miejski w Głogowie w 1995 r. wraz z aktami Urzędu

¹⁸ Akapit opracowano na podstawie hasła z Wikipedii (<http://pl.wikipedia.org/wiki/PRON>).

Miejskiego z lat 1973-1990, Miejskiej Rady Narodowej i itp., trzeci został odnaleziony podczas skontrum zasobu w 1996 r. Trudno zatem mówić o jakimś planowym przejęciu akt ww. stowarzyszeń z zorganizowanego i kontrolowanego przedpoła archiwalnego, ich przejęcie (jak i zachowanie się w obcym archiwum zakładowym) jest dziełem czystego przypadku.

Statystycznie, pod względem **ilości zespołów archiwalnych**, wyżej omówione zespoły stanowią ok. 20 % zasobu Oddziału w Legnicy, zaś pod względem **ilości jednostek archiwalnych i metrów bieżących** – około 4 %.

***

We wrześniu 1990 r. przy Polskiej Akademii Nauk w Warszawie powołano Instytut Studiów Politycznych, jako całkowicie nową instytucję. Przy Instytucie istnieje Archiwum Partii Politycznych, które „gromadzi dokumentację bieżącą partii i ugrupowań politycznych, które mają (lub miały) swoją reprezentację w parlamencie III RP. Zasób archiwalny stanowią m.in. dokumenty oraz materiały programowe stu ośmiu organizacji politycznych, powstałych na terenie Polski po 1989 roku. Obecnie Zakład stale monitoruje działalność kilkudziesięciu organizacji politycznych oraz klubów parlamentarnych [...]. W skład zbiorów wchodzi: systematycznie gromadzone dokumenty partyjne (statuty, materiały programowe, biuletyny, periodyki, publikacje, materiały instruktażowe, foldery itd.); wycinki prasowe dotyczące partii oraz innych aktorów sceny politycznej i społecznej. [...] Dokumenty partyjne (są) dostarczane bezpośrednio przez same partie, a także [...] uzyskiwane z Kancelarii Prezydenta, Sejmu i Senatu, sztabów głównych związków zawodowych, Biura Prasowego Rady Ministrów, z niektórych centralnych urzędów, a także od lokalnych władz i instytucji cywilnych”¹⁹.

---

¹⁹ Strona internetowa Instytutu Studiów Politycznych: <http://www.isppan.waw.pl/zaklady/app.htm>.